

УДК [343.1:341.632](477)

О. І. КОРОВАЙКО,

кандидат юридичних наук,

здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ТА БЕЗСТОРОННОСТІ СУДУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

На підставі аналізу юридичної літератури та чинного кримінального процесуального законодавства та з урахуванням практики Європейського суду з прав людини розглянуто проблеми реалізації міжнародних стандартів незалежності та безсторонності суду в кримінальному судочинстві України. Визначено, що вітчизняне кримінальне процесуальне законодавство повинно вдосконалюватись у напрямі формування механізму належного забезпечення дотримання вимог незалежності та безсторонності суду під час розгляду кримінального обвинувачення. Запропоновано уточнені формулювання завдань кримінального судочинства, перелік обставин, що виключають участь суддів у кримінальному судочинстві, наведено пропозиції щодо вдосконалення процедури відводів.

Ключові слова: кримінальний процес, судове провадження, міжнародні стандарти судочинства, незалежність суду, безсторонність суду, право на справедливий суд.

Korovaiko, O.I. (2016), "International standards of independence and impartiality of the judiciary in criminal proceedings of Ukraine" ["Mizhnarodni standarty nezalezhnosti ta bezstoronnosti sudu v kryminalnomu protsesi Ukrainy"], *Pravo i Bezpeka*, No. 4, pp. 65–70.

Постановка проблеми. Шлях інтеграції України до Європейського Союзу вимагає постійного вдосконалення правової системи нашої країни та відповідної правозастосовної практики, зокрема вітчизняного кримінального судочинства, в контексті приведення їх у відповідність до світових демократичних стандартів у галузі прав людини. Одним з невід'ємних прав людини, гарантування якого є обов'язком держави, є право на справедливий суд, коли відбувається публічний розгляд її справи впродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом (ч. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод). Зазначене право також передбачене ст. 10 Загальної декларації прав людини, ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права і знаходиться серед пріоритетних у забезпеченні захистом в усіх провідних демократичних державах світу.

Стан дослідження. Проблеми незалежності та безсторонності суду розглядалися у працях Ю. М. Грошевого, В. В. Городовенка, В. Т. Мальяренка, І. Є. Марочкіна, Л. М. Москвич, О. П. Кучинської, О. М. Овчаренко, М. А. Погорецького, П. М. Рабіновича, Н. Ю. Сакари, Н. В. Сібільової, О. Г. Шило та інших вітчизняних учених. Проте в науковій літературі недостатньо досліджений кримінальний процесуальний аспект проблеми, особливо щодо реалізації зазначених складових справедливого судового розгляду у вітчизняному законодавстві.

Щодо кримінального провадження як самостійної галузі судочинства, то важливе значення

для неї мають належні встановлення й дотримання гарантій незалежності та безсторонності в діяльності суду. Але, як свідчить аналіз прецедентної практики Європейського суду з прав людини щодо України, у вітчизняному кримінальному процесі є певні прогалини з цього питання як на досудових, так і на судових стадіях кримінального провадження. Недостатньо уваги цьому аспекту приділено й у теоретичних дослідженнях. Тому важливим науковим завданням є з'ясування сутності й змісту міжнародних стандартів незалежності та безсторонності суду, наявних проблем їх реалізації в кримінальному процесі України та перспектив удосконалення цієї галузі. Зокрема, потребує вивчення питання сучасного стану правової регламентації та шляхи вдосконалення кримінальних процесуальних норм, які гарантують дотримання незалежності та безсторонності суду під час розгляду кримінального обвинувачення з урахуванням практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ).

Метою статті є критичний аналіз реалізації міжнародних стандартів незалежності та безсторонності суду в кримінальному судочинстві України, окреслення напрямів його вдосконалення з урахуванням визначених ЄСПЛ критеріїв дотримання вимог незалежності та безсторонності суду.

Виклад основного матеріалу. В юридичній літературі та практиці існують певні суперечності та розбіжності в поглядах науковців щодо змісту та критеріїв визначення незалежності та неупередженості суду. У загальному

вигляді питання незалежності судової влади є предметом дослідження науки судоустрою та правового регулювання відповідного галузевого законодавства. Результатом цього ми можемо спостерігати значне реформування, якому була піддана вказана сфера діяльності держави в останні роки, в тому числі стосовно її правового підґрунтя. Цей напрям ґрунтовно опрацьований науковцями в галузі судоустрою. В такому контексті заслуговує уваги праця В. В. Городовенка «Проблеми незалежності судової влади», в якій автором здійснено змістовний аналіз складових незалежності судової гілки влади, судів і суддів за допомогою аналізу їх статусу. Такий підхід дозволив ученому виокремити міжнародно-правові критерії, стандарти й гарантії незалежності судової влади кожного з проявів цих статусів (судової влади, суду, судді) [1].

Реалізація вказаних засад у галузі кримінального судочинства має виключно тісний зв'язок із дотриманням прав людини та гарантіями їх реалізації. У науковій літературі гарантіями незалежності суддів небезпідставно вважають встановлені кримінально-процесуальним законом засоби, що дозволяють виконати призначення кримінального судочинства, виключають механізми підпорядкування судді в кримінальному процесі, забезпечують вільне та самостійне ухвалення суддею процесуальних рішень у кримінальній справі на основі закону, совісті та власного внутрішнього переконання, а також встановлюють особливу процедуру притягнення судді до кримінальної відповідальності [2, с. 8]. Як бачимо, незалежність проявляється як на інституційному рівні організації судової влади (призначення кримінального судочинства), так і на рівні діяльності суду (підпорядкування судді) та особистісному рівні правосвідомості окремого судді (ухвалення суддею процесуальних рішень). Знову звернімо увагу на позицію В. В. Городовенка щодо реалізації цих засад за трьома статусами (судової гілки влади, судів і суддів).

Ця ідея має важливе методологічне значення, адже, будучи єдиними засадами для всіх них, незалежність і безсторонність мають власну специфіку (стандарти) реалізації як щодо гілки влади, так і щодо органу та посадової особи – судді. Підтверджують обґрунтованість виділення рівнів реалізації цих засад, зокрема, Бангалорські принципи поведінки суддів, у яких вказано, що суддя повинен відстоювати та втілювати в життя принцип незалежності судових органів у його індивідуальному та інституційному аспектах [3].

Таким чином, у кримінальному процесі мають бути закріплені реальні механізми забезпечення незалежності суду з урахуванням рівнів реалізації відповідних статусів (принаймні щодо суду як органу та судді як правозастосувача). Відзначимо, що стосовно цих засад, як правило, мова йде про гарантії їх реалізації. Такий висновок підтверджується аналізом норм Основних принципів незалежності судових органів, в яких підкреслено, що незалежність судових органів гарантується державою та закріплюється в конституції або законах країни [4]. У цьому сенсі заслуговують уваги пропозиції В. О. Гринюк щодо класифікації юридичних гарантій принципу незалежності суду: 1) за юридичною силою нормативно-правових актів, у яких містяться гарантії, гарантії поділяються на такі, що містяться в законах, і такі, що містяться в підзаконних нормативних актах; 2) за місцем їх закріплення в системі законодавства – загальноправові та галузеві; 3) за видом юридичних норм, що закріплюють гарантії незалежності суддів, – матеріальні та процесуальні; 4) за особливістю правового статусу деяких категорій суддів – загальні та спеціальні [5, с. 133]. На підставі цього ми дійшли висновку про необхідність послідовного та системного закріплення в Конституції, а також завдяки ратифікації Верховною Радою України міжнародних договорів, що містять стандарти незалежності та безсторонності суду, та у КПК України і відповідних підзаконних нормативно-правових актах матеріальних умов і процесуальних гарантій реалізації цих засад. Лише такий підхід сприятиме формуванню відповідного механізму забезпечення реалізації стандартів незалежності та безсторонності суду у кримінальному судочинстві України. Інші підходи у вирішенні цього питання або його часткова правова регламентація лише створюють правові положення, які переважно мають характер декларацій, котрих, на жаль, і так достатньо у вітчизняному праві.

Розглянемо реалізацію цих засад у кримінальному процесі України. Так, свого часу КПК України 1960 р. у ст. 18 містив принцип незалежності суддів та підкорення їх тільки законам. Зазначений принцип у дещо схожому формулюванні залишається закріпленим у кримінальному процесі пострадянських країн (ст. 8-1 КПК Російської Федерації; ст. 22 КПК Республіки Білорусь тощо) [6]. Проте сучасне розуміння цього принципу передбачає віднесення його до всієї судової системи чи статусу суддів у державі, їх взаємодії з іншими органами [7, с. 250]. Тому в чинному КПК України його окремо не

виділено, зважаючи на закріплення в галузевому законодавстві про судоустрій (ст. 6 закону України «Про судоустрій і статус суддів»). Посилання в КПК України на незалежність і безсторонність суду вперше зустрічається у ст. 21 «Доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень», яка гарантує кожному права на справедливий розгляд та вирішення справи в розумні строки *незалежним і неупередженим судом*, створеним на підставі закону. Вважаємо, що законодавець, на жаль, не дотримався послідовності та системності у правовій регламентації вказаних засад, на доцільність чого вище було звернено увагу.

Так, на нашу думку, слід підтримати науковців, які обґрунтовують, що право на справедливий суд і право на доступ до нього хоча тісно пов'язані, проте різні поняття, які співвідносяться як ціле та частка. Адже до структури доступності правосуддя входить низка організаційних, процесуальних та економічних елементів. Погодимося із О. М. Овчаренко, що до процесуальних характеристик доступності правосуддя належать розумний строк розгляду справи, максимально можлива простота процесу, доступ до судового рішення та його виконання [8, с. 59]. У свою чергу, відповідно до Основних принципів незалежності судових органів «незалежність судових органів гарантується державою і закріплюється в конституції або законах країни, а судові органи вирішують передані їм справи безсторонньо, на основі фактів і відповідно до закону, без будь-яких обмежень, неправомірного впливу, спонуки, тиску, погроз або втручання, прямого чи непрямого, з будь-якого боку і з будь-яких би то не було причин» [4]. Отже, як бачимо, незалежність і безсторонність суду не визначаються як складові засади доступу до правосуддя. Вони передбачають, що суддя під час розгляду матеріалів у конкретному кримінальному провадженні (до якого вже мають доступ сторони. – *О. К.*) є суб'єктивно вільним від особистих упереджень відносно учасників процесу. Його дії повинні виключати будь-які обґрунтовані сумніви, тобто він має бути об'єктивно безпристрасний [9]. Таким чином, незалежність і безсторонність суду, як і його встановленість законом, є окремими гарантіями права на справедливий суд (судовий захист) у його об'єктивному розумінні. Тому доцільно додатково осмислити й уточнити формулювання змісту засад кримінального провадження, в тому числі щодо можливого виокремлення засади незалежності та безсторонності суду. Із цього приводу в Європейській хартії про закон «Про

статус суддів» безпосередньо вказано, що в кожній європейській державі основні принципи закону про статус суддів викладаються у внутрішніх нормах вищого рівня, а його правила – в нормах не нижче законодавчого рівня [10]. І таким рівнем повинен також бути КПК України.

Підтвердженням обґрунтованості розрізнення, а отже й окремої правової регламентації засад доступу до правосуддя та незалежності і безсторонності суду, є відповідні міжнародно-правові акти рекомендаційного характеру. Так, у міжнародному праві та юридичній практиці, крім наведених вище документів, сутність і зміст незалежності суду окремо встановлено Рекомендаціями щодо ефективного впровадження Основних принципів незалежності судових органів (1989 р.), Монреальською універсальною декларацією про незалежність правосуддя (1983 р.), Бангалорськими принципами поведінки суддів (2002 р.), Загальною (Універсальною) хартією судді (1999 р.) тощо. Щодо країн Європи, то важливе значення в регулюванні цього принципу мають Європейська хартія про статус суддів (1998 р.) та Пояснювальна записка до неї (Модельний кодекс), Висновок № 1 (2001) Консультативної Ради європейських суддів (КРЕС) для Комітету Міністрів Ради Європи про стандарти незалежності судових органів та незмінюваність суддів та інші висновки КРЕС, Європейський статус судді (1993 р.), Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам № (94) 12 «Незалежність, дієвість та роль суддів», Рекомендація CM/Res (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки тощо.

Аналіз чинного законодавства України дозволяє дійти висновку, що в цілому наведені в міжнародно-правових актах інституціональні складові принципу незалежності (безсторонності) суду знаходять своє відображення. Так, Конституція України гарантує незалежність і недоторканність судді (ст. 126), зазначений принцип прямо закріплений у ст. 6 закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року № 1402-VIII. Чинне законодавство встановлює основні універсальні гарантії незалежності суду безвідносно до галузі судочинства. Тому щодо кримінального процесу уявляється необхідним здійснити аналіз сучасного стану та перспектив удосконалення, в першу чергу, процесуальних гарантій у цій галузі з урахуванням практики ЄСПЛ.

Передусім слід відзначити, що з метою забезпечення права на справедливий суд було ухвалено відповідний закон України «Про

забезпечення права на справедливий суд» від 15 лютого 2015 р. № 192-VIII, яким внесено зміни та доповнення до деяких статей КПК України, що переважно стосуються провадження у Верховному Суді України, для недопущення втручання цієї інстанції безпосередньо у процес ухвалення рішень судами нижчого рівня. Тобто встановлено додаткові гарантії забезпечення незалежності суду в ухваленні процесуальних рішень. Проте регулювання кримінального провадження в судових інстанціях потребує подальшого вдосконалення і більш глибокого врахування європейських стандартів судочинства.

Суттєве значення для вирішення цього завдання має аналіз практики ЄСПЛ. Так, незалежність суду визначається з урахуванням способу призначення його членів і строків їх повноважень, існування гарантій проти зовнішнього тиску та наявності зовнішніх ознак незалежності (чи сповідує суд принцип незалежності) (рішення у справі «Фіндлі проти Сполученого Королівства»), відсутності втручання у провадження органів державної влади, в тому числі на найвищому рівні (рішення у справі «Совтрансавто-Холдинг» проти України). У свою чергу, безсторонність суду має визначатися відповідно до суб'єктивного критерію на підставі особистих переконань і поведінки конкретного судді в конкретній справі, тобто жоден із членів суду не повинен проявляти будь-якої особистої прихильності або упередження, та об'єктивного критерію, тобто, чи були в судді достатні гарантії для того, щоб виключити будь-які легітимні сумніви з цього приводу (рішення у справах «Булут проти Австрії», «Томан проти Швейцарії», «Фіндлі проти Сполученого Королівства»). Зміст зазначених критеріїв досить повно розкрито у спеціальній літературі [11, с. 227–247]. При цьому важливо відзначити, що суб'єктивний та об'єктивний критерії безсторонності суду тісно пов'язані між собою. Так, у справі «Фіндлі проти Сполученого Королівства» ЄСПЛ вказав, що поняття незалежності та об'єктивної безсторонності тісно пов'язані між собою, і Суд буде розглядати їх разом [12].

Аналіз практики ЄСПЛ щодо України дозволяє зробити висновок, що основними порушеннями вимог безсторонності та незалежності національного суду є: 1) втручання вищих органів державної влади в ухвалення процесуальних рішень, у тому числі шляхом проголошення публічних заяв, надання доручень і роз'яснень щодо суті справи («Салов проти України», «Фельдман проти України», «Совтрансавто-Холдинг» проти України); 2) необґрунтована

(без погодження зі сторонами та роз'яснення причини) зміна територіальної підсудності справи («Бошан проти України»); 3) наявність ділових стосунків між судом (в особі голови) та однією зі сторін у справі («Білуха проти України»); 4) розгляд касаційної скарги без участі заявника та відповідне порушення принципу процесуальної рівності сторін («Жук проти України»); 5) об'єктивні сумніви в неупередженості судді, який направив справу на додаткове розслідування, вказавши в ухвалі, що в діях обвинувачених є ознаки іншого, більш тяжкого злочину («Міроненко і Мартенко проти України»); 6) інтерв'ю судді, що він надав газеті під час судового провадження, в якому висловив упевненість у винуватості підсудного («Паскал проти України»); 7) розгляд справи тим самим суддею двічі в загальній та апеляційній інстанціях («Романова проти України»); 8) розгляд справи в апеляційній інстанції тим самим суддею, який виніс протест на рішення першої інстанції, тобто «одна людина не може бути одночасно і обвинувачем, і суддею у справі» («Науменко проти України») тощо.

Таким чином, з метою приведення вітчизняного кримінального процесуального законодавства у відповідність до передових світових і європейських стандартів незалежності та безсторонності суду, як уже було відмічено, слід уточнити теоретичні положення та нормативні формулювання відповідних процесуальних гарантій права особи на справедливий суд. Із цього питання можна висловити деякі міркування.

Так, насамперед, не зовсім повним у чинному КПК України видається формулювання завдань кримінального провадження. Зокрема, ст. 2 КПК України одним із завдань визначає забезпечення «неупередженого розслідування і судового розгляду». Очевидно, що в цьому випадку термін «судовий розгляд» вжито в широкому розумінні. Проте в самому КПК України так називається окрема стадія судового провадження, тому має місце внутрішня суперечливість. Відповідно наведена норма є необґрунтовано звуженою, оскільки вимога неупередженості за таких умов поширюється лише на стадії досудового розслідування та судового розгляду, хоча повинна стосуватись усього судового провадження, в тому числі поширюватися на підготовче провадження, особливі порядки тощо. Отже, в цій частині більш вдалим вважаємо формулювання «неупередженого досудового розслідування та судового провадження».

До обставин, що виключають участь слідчого судді, судді або присяжного в кримінальному провадженні (ст. 75 КПК України), зважаючи на

практику ЄСПЛ, слід додати такий поширений прояв упередженості, як публічна оцінка суддею сутності справи до завершення судового провадження. Наприклад, у п. 2.4 Бангалорських принципів поведінки суддів указано, що суддя утримується від публічних або інших коментарів, тому що в іншому випадку це може перешкоджати неупередженому розгляду справи відносно будь-якої особи або питання [3]. Також у п. 1 ч. 1 ст. 75 КПК України, де йдеться про родинні зв'язки, необхідно передбачити, що суддя не може брати участь у кримінальному провадженні, якщо він є близьким родичем або членом сім'ї не тільки слідчого, прокурора, підозрюваного, обвинуваченого, заявника, потерпілого, цивільного позивача та цивільного відповідача, як це вказано в Законі, а й іншого судді чи присяжного, які брали участь у розгляді справи раніше. Крім того, вдосконалення потребують інші законодавчі норми щодо відводів суддів і присяжних у кримінальному провадженні. Як вірно зазначає О. П. Кучинська, відвід суддів завжди був і залишається важливим дієвим механізмом, процесуальним інструментом забезпечення законності ухвалення судових рішень, своєрідним захистом від впливу на суд різних суб'єктивних факторів, покликаний забезпечити неупередженість судового розгляду будь-яких справ, у тому числі кримінальних [13, с. 104].

Загалом процедура відводів у чинному КПК України ще не повною мірою відповідає передовим стандартам судочинства. Зокрема, важливо, що заяву про відвід судді, який здійснює провадження одноособово, розглядає інший суддя (ч. 1 ст. 81 КПК України). Проте тут же встановлено, що «у разі заявлення відводу одному, кільком або всім суддям, які здійснюють судові провадження колегіально, його розглядає цей же склад суду». Так само й відвід присяжного розглядається тим самим складом суду, як і усунення присяжного (ч. 2 ст. 390 КПК

України). Отже, має місце ситуація, коли особа, якій заявлено відвід (суддя, присяжний), бере безпосередню участь у розгляді власного відводу. Вважаємо, що у випадку заявлення відводу одному судді чи присяжному, це питання має розглядатися цим складом суду, але без його участі. Якщо відвід заявлено кільком або всім суддям чи присяжним, це має розглядатися іншим складом суду, а за неможливості – судом вищої інстанції або головою суду. Таким чином буде забезпечена максимально можлива об'єктивність розгляду подібних питань.

Висновки. Відзначимо, що в чинному кримінальному процесуальному законодавстві України, порівняно з попереднім, значно більше уваги приділено встановленню гарантій дотримання вимог незалежності та безсторонності суду як складових права на справедливий суд. Проте потребують уточнення формулювання завдань кримінального провадження з метою поширення вимоги неупередженості на всі судові стадії процесу. Також необхідно доповнити встановлений КПК України перелік обставин, що виключають участь слідчого судді, судді або присяжного у кримінальному провадженні, такими поширеними у вітчизняному процесі та практиці ЄСПЛ обставинами, як надання суддею публічної оцінки сутності справи та його родинні зв'язки з іншими суддями, які брали участь у розгляді справи. Крім того, уявляється доцільним удосконалення процедури відводів судді та присяжного під час колегіального розгляду справи. Вважаємо, що врахування цих пропозицій сприятиме більшому наближенню вітчизняного кримінального процесу до європейських стандартів судочинства. У свою чергу, подальший аналіз і вдосконалення процесуальних гарантій незалежності та безсторонності суду в кримінальному провадженні залишається перспективним напрямом наукових досліджень.

Список бібліографічних посилань

1. Городовенко В. В. Проблеми незалежності судової влади: автореф. ... канд. юрид. наук: 12.00.10. Харків, 2006. 20 с.
2. Шабанов П. Н. Независимость судей в российском уголовном процессе: проблемы теории и практики: автореф. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Воронеж, 2009. 24 с.
3. Бангалорские принципы поведения судей, Гаага, 26 нояб. 2002 г. // ООН, Конвенции и соглашения: офиц. сайт. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/bangalore_principles.shtml (дата звернення: 21.11.2016).
4. Основні принципи незалежності судових органів: схвал. резолюціями 40/32 та 40/146 Ген. Асамблеї ООН від 29.11.1985 та 13.12.1985 // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201 (дата звернення: 21.11.2016).
5. Гринюк В. О. Гарантії забезпечення незалежності суду в кримінальному процесі. *Право і суспільство*. 2015. № 5. С. 131–135.
6. Камардина А. А. Независимость судей как принцип уголовного судопроизводства. *Актуальные вопросы борьбы с преступлениями*. 2015. № 2. С. 56–58.

7. Грень Н. М. Право на справедливий суд: проблеми незалежності та безсторонності. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2016. № 837. С. 247–251.
8. Овчаренко О. М. Доступність правосуддя та гарантії його реалізації: монографія. Харків: Право, 2008. 304 с.
9. Моисеева Т. В. Обеспечение беспристрастности и объективности судей при рассмотрении уголовных дел // Журнал российского права. 2003. № 6. URL: <http://www.ex-jure.ru/law/news.php?newsid=978> (дата звернення: 21.11.2016).
10. Европейская хартия о законе «О статусе судей», Лиссабон, 10 июля 1998 г. // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_236 (дата звернення: 21.11.2016).
11. Макбрайд Д. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. Київ: К.І.С., 2010. 576 с.
12. Финдли (Findlay) против Соединенного Королевства: судебные решения от 25 февр. 1997 г. // European Court of Human Rights: офіц. сайт. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-100729> (дата звернення: 21.11.2016).
13. Кучинська О. П. Проблеми розгляду заяв про відводи у кримінальному процесі України. *Вісник Академії адвокатури України*. 2010. Число 3 (19). С. 104–106.

Надійшла до редколегії 21.11.2016

КОРОВАЙКО А. И. МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ НЕЗАВИСИМОСТИ И БЕСПРИСТРАСТНОСТИ СУДА В УГОЛОВНОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ УКРАИНЫ

На основании анализа юридической литературы и действующего уголовного процессуального законодательства с учётом существующей практики Европейского суда по правам человека рассмотрены проблемы реализации международных стандартов независимости и беспристрастности суда в уголовном судопроизводстве Украины. Определено, что отечественное уголовное процессуальное законодательство должно совершенствоваться в направлении формирования механизма надлежащего обеспечения соблюдения требований независимости и беспристрастности суда при рассмотрении уголовного обвинения. Предложены уточнённые формулировки задач уголовного судопроизводства, перечень обстоятельств, исключающих участие судей в уголовном производстве, даны предложения по совершенствованию процедуры отводов.

Ключевые слова: уголовный процесс, судопроизводство, международные стандарты судопроизводства, независимость суда, беспристрастность суда, право на справедливый суд.

KOROVAIKO O. I. INTERNATIONAL STANDARDS OF INDEPENDENCE AND IMPARTIALITY OF THE JUDICIARY IN CRIMINAL PROCEEDINGS OF UKRAINE

Based on the analysis of legal literature, the current criminal procedural law and considering the existing practice of the European Court of Human Rights (ECHR) the author has studied the problems of implementing international standards of independence and impartiality of the judiciary in criminal proceedings of Ukraine. It has been determined that the domestic criminal procedural law should be improved towards the formation of the mechanism of proper guaranteeing the requirements of independence and impartiality of the judiciary in criminal prosecution. It has been stated that the current criminal procedural legislation of Ukraine, compared with the previous one, much more attention is paid to establishing guarantees of compliance with the independence and impartiality of the judiciary as elements of the right to a fair trial. The author has stressed on the necessity of clarifying formulation of the tasks of criminal proceedings aimed at extending the requirements of impartiality in all judicial stages of the process. The author has offered to add the list of circumstances set by the Criminal Procedural Code of Ukraine that preclude the participation of the investigative judge, a judge or a juror in criminal proceedings, by such circumstances prevalent in the national process and the practice of the ECHR as giving by the judge public assessment of the nature of the case and its kinship with the other judges, who participated in the proceedings. The feasibility to improve the procedure of a judge and jury's disqualification during the peer review of the case has been revealed.

Keywords: criminal proceeding, litigation, international standards of justice, independence of the judiciary, impartiality of the court, the right to a fair trial.